

Megjelenik
hétente egyszer, császársap.

Szerkesztőség:
Békes-Csabán, kastély utca
8-ik szám.

Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyom-
dája és Winkle Gábor könyvke-
reskedése.

A lap szellemi részét illető köz-
lemények a szerkesztőhöz Békes-
Csabára czimzendők, és legfeljebb
minden esztendőig beküldendők.

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,
TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Előfizetési feltételek:

Egész évre helyben házhoz hordva
vagy vidékre . . . . . 5 frt — kr.
postán küldve . . . . . 3 " 75 "
Háromnegyed évre . . . . . 2 " 50 "
Félévre . . . . . 1 " 25 "
Évnyegyre . . . . . 1 " 25 "

Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetési díjak:

Egy 4 hasábos petitior . . . . . 5 kr.
Közzétér közlésnél . . . . . 4 " "
Háromszori közlésnél . . . . . 3 " "
Többszöri hirdetésekül enged-
mény adatik. Bélyegilleték 30 kr.
A nyilt-tér sora 10 kr.

Hirdetések felvételnek: B-Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyvárusnál. — B-Csabán a nyomdában. — Budapesten Haasenstein és Vogler, — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által „a „Békés“ kiadó hivatalához“ czimezve is.

Meghívás.

A békesmegyei gazd. egylet idei rendes közgyűlését május 23-án d. e. 10 órakor B-Csabán a kaszinó helyiségében tartandja, mire az egyletnek tagjai oly figyelmeztetéssel hívatnak meg, hogy e közgyűlésen a szabályszerű 3 évi tisztújítás, u. m. az elnökök, ügyész és igazgató választmány választása is megfogván ejtetni, arra minél számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Az elnökség megbízásából

Mokry Sámuel,
egyl. titkár.

Nyelvünk érdekében.

A versenytársak vagy ellentélnék semmi sem fáj jobban, mint a mi a mi erőnk növeli, az övét pedig fogyasztja, vagy leg-
alább nem növeli.

Ha még oly szoros összeköttetésben vagyunk is Ausztriával, ha még úgy utalva vagyunk is egymás támogatására: nem lehet nem látnunk, hogy a jó német szomszéd — nem a kormány — mindannyiszor ellenséges állást foglal el velünk szemben, valahányszor egy-egy, reánk nézve életkérdés forog szóban.

A hatvanas évekig, a míg mi voltunk az üllő, ők meg a kalapács, legkisebb kifogásuk sem volt ellenünk; de mihelyt mutatni mertük, hogy mi is óhajtánánk már most egy kicsinyt államul élni, azonnal togytán lett náluk a becületünk.

Emlékezzünk csak vissza.

Midőn alkotmányunk visszaállítását követeltük, egész csapat német jogász bizonyította vagy azt, hogy alkotmányunkat eljártszottuk, vagy azt, hogy jogérvényes alkotmányunk soha sem volt. Midőn az állam-adósságok megosztásáról volt a szó,

köröm szakadtáig ragaszkodtak egyenlő megosztásához azon egész telernek, a melyből mi egy garast sem vettünk fel. Midőn új állami háztartásunk berendezése végett a külföldi tőkepenzesekeket kerestük fel, az egész bécsi bankárság ellenünk förmedt, s hitelünket tönkre tenni kézzel-lábbal igyekezett. Midőn a nemzeti bank mostohasága eszünkbe juttatta, hogy talán minket is megilletne egy kis önálló jegybank, a jó szomszédok kényszer-helyzetbe hoztak bennünket, lekötve velünk az óhajtott jegybank akkori egyetlen alapját, a kincstári birto-
kokat.

No de ezek már mind a multba tartoznak; de hát most legújabbán mi van folyamatban? Egyik miniszterünk észreveszi, hogy elődeinek azon ismételt rendelete, mely szerint a magyarországi vasúti hivatalnokok magyarul is tudjanak, semmi képen sem akarja czélni; elrendeli tehát kötelessége szerint, hogy azon rendeleteknek nyolcz hónap alattvalóakra mulhatatlannal elég tétessék. Azt gondolná bármely józan eszű és csak valamennyire is méltányos ember, hogy emél jogosabb és szükségesebb követelés az egész kerek földön sínesen; és ime Löher ur megfújja a riadót, a bécsi hírlapírók neki eresztik tollukat, s oly éktelen moeskolódással árasztják el a magyar zsarnokságot és pöffesz-
kedést, hogy az emberi méltóságnak egyetlen egy vonását sem felejtik el rajtuk bemázolni.

Állapodjunk meg a jó szomszédnak ezen éppen most dúló fájdalománál, keresz-
sük az okát, s vonjunk belőle tanulságot.

Itt a nyelvkérdés összetett kérdés, a melynek valódi tartalma: nyelv, kereset és hatalmi fenség. Az utolsó politikai dolog, s mint ilyen, nem való a „Békés“-be; de a másik kettőről beszélhetünk.

Ausztria népessége tömöttebb, munka-

kedvelőbb, pénzvagyóbb, hogy sem az ember-kivitelre szüksége ne volna. A míg a birodalom erőltetett magva csak maga Ausztria volt, addig a kivitel nem járt nehézséggel, mivelhogy az összes birodalom szabad piacul szolgált neki; mióta azonban az olasz terület elszakadt, Magyarország egyenjogu fellélt, s a többi kisebb-nagyobb tartományok önkormányzatra ver-
gődtek: azóta a jó németek meglehetősen otthon rekedtek, azóta az ő magyarországi hivataloskodásuk tisztán a közlekedési térre szorult össze. Ha az említett miniszteri rendelet most ezen utolsó tért is kirántja alólok, nevezetes kereset-forrást hagyunk itt nekünk s ugyanannyit veszítenek ők magok. Ez az, a mi nekik nagyon fáj, nem maga a nyelv. Ez esetben a nyelv alárendelt dolog; csak hogy czimnek mégis ez kell, mivelhogy ez tetszetősebb, tisztessé-
gesebb czim.

Ha a német feljajdulás oka ekként helyesen van megállapítva, akkor mi ebből igen hasznos tanulságot vonhatunk.

Mi annak az oka, hogy az első és második miniszteri rendeletre a vaspályai hivatalnokok nem is igen hederítettek? Mi az oka annak, hogy a kereskedelem és az ipar terén is a hasonló értelmű hírlapi és szóbeli megrovások süket fülekre találtak? Az, hogy a német nyelvnek mi önmagunk is hűséges apostolai vagyunk; az, hogy neki önmagunk is nagyobb gyakorlati értéket tulajdonítunk, mint a mekkora saját nemzetiségünk érdekével megegyezik; az, hogy a német nyelvet — különösen az új tanterv szerint — mint tantárgyat saját nyelvünkkel egyenrangúvá tesszük; az, hogy saját nyelvünknek kevésre becstelésből, s az idegen nyelvben való jártasságunk gyermekecs fitogtatásából még a pinczér nyelvét is nagy készséggel törjük.

Ha már most meggondoljuk, hogy az

a német együl-egyig kereset, megélhetés végett jött be hozzánk; hogy köztünk való megélése csak úgy lehetséges, ha vagy ő beszél a mi nyelvünkön, vagy mi az övéen, azaz, ha megértjük egymást; hogy, ha mi nem alkalmazkodunk ő hozzá, okvetlenül neki kell hozzánk alkalmazkodnia: valóban minmagunkat kell azért megróv-
nunk, hogy az idegenek nyelvünknek maig még nem igen estek utánna, mivel hogy mi mentettük fel őket azon kényszerűség alól, a mely a magyar nyelv nem tudását érezhetővé tette volna nekik.

Mi magyarok szeretjük magunkat minden megragadható alkalommal az angolokkal összehasonlítani, ámár meglehetősen világos, hogy a hasonlatosság mód nélkül sántikál, igyekezzünk tehát legalább a részben hasonlítani hozzájuk, hogy mindenki-
től, a kit velünk elintézendő ügyei körünkbe hoznak, várjuk el következetes szívóssággal, hogy hozzánk a mi nyelvünkön forduljanak. Ezt megtennie minden egyes embernek tagadhatatlan jogában, minden egyes polgárnak hazafiai köteletségében áll. Ha megtesszük, nem lesz szükség arra, hogy az elnémetesedés ellen a kormány védjén bennünket; ha nem tesszük, kárba vész a legerélyesebb kormányi védelem is, mivel hogy a németesítés a magán-életben, ott burjánzik legjobban, a hova a kormány keze el nem érhet.

Megyei közgyűlés május hó 10-én s a következő napokon.

Elnök főispán a szép számmal egybegyűlt bizottsági tagok szívélyes üdvözlése után előterjeszté, miszerint egy közelebb végbement történelmi jelentőségű ténynök ezen alkalommal való föl nem említése, kötelességmulasztás volna. Érti a két nagy országos párt: a jobb- és balközép egyesülését; hazánk legújabb történetének azon

dött, nem volt megérve arra, hogy Tessedik törekvései czélját, horderajét felfogni képes legyen. Ő róla is el lehet mondani, mit nagynevű kortársa: IL. Józsefről mondanak, hogy korát előzte meg. Ő rajta is beteljesült, mi már annyi hozzá hasonló szellem sorsa volt: azok értették meg legkevésbé, a kiknek érdekeiért élt és küzdött.

E mozgalmat kivéve, a közigazdaság terén ez időben semmi figyelemre méltó jelenségnek nem találkoztunk, s a közigazdasági viszonyok általában nem a legörvendetesebb képet nyújtják. Az ipar és kereskedelem — nevére alig méltó — már csak azért sem fejlődhetett, mert a helyi viszonyok annak egyáltalán nem kedveztek. A hatóságoknak ipar és kereskedést érdeklő intézkedései pedig nem hogy elősegítették volna azok fejlődését, hanem ennek egyenes akadályát képezték. Az akkori idők szelleméhez híven, az iparos munkabére is hatóságilag szabott meg, s ekként a szabad verseny üdvös hatásának lehetősége is teljesen kizárattott. A hatósági atyáskodás e nemét a mult század végéig még a legfőbb hatalom gyakorlói; ezt mutatja a megye rendének 1796-ban a királyhoz intézett felirata, melyben hálaladó szívvel fogadják annak azon rendelkezését, hogy az ács és ács és kőműves legények bérét méltányosan állapította meg. Az élelmi szerek árát koronként szintén a hatóság állapította meg, még pedig a nemek különféleséghez képest oly részletességgel, mely önkénytelen mosolyra késztet. Később ugyan (1802-ben) az apró marhák árának szabályozását beszüntette a megye, „mert ennek szükségtelenségét s inpraktibilitását — mint a gyűlési jegyzőkönyv mondja — a tapasztalás megmutatta,“ egysekre nézve azonban az árszabályozás még sokáig fennmaradt,

TÁRCZA.

HYMNUS.

(Pünköszt napján 1875.)

Mint midőn tavasszal a berek megzendül
És a madár dala betölti a tájat,
Szent érzelem vonil keblemen keresztül,
A melyből merengő lelke dala támad;
S a buzgóság szárnyán égbe száll a lélek
Dicső trónusához az ég Istenének,
És ott leborulva felzendül éneke:
Dicsérlek folséges szent-hármas Istenem!

Hatalmas Istenem! kinek „legyen“-ére
Elállt az összes mindenség egyháza,
Kit hirdet az orkán, bilincseit tépve
Ha a megmérhetlen oceánt megrázza;
Hirdet a lány felhő az estnek alkonyán
Illatos rózsák közt titkon andalogván;
S a kit imádvá sejt gyermeki érzetem:
Dicsérlek hatalmas teremő Istenem!

Jóságos Istenem! ki jövel vezérül
Béke-olajjaggal áldott kezeidben,
Hogy kivezess minket a rabság földéről
S országod fiai lehessünk már itt len;
S ki mert elszenvédé értünk a keresztet,
Visszadád, mit az első ember vesztett,
S most mi osztozunk a visszanyert édenen. . . .
Dicsérlek jóságos megváltó Istenem!

Kegyelmes Istenem! a ki megszentelted
Csodás ihlettel az embernek szellemét;
A ki hatalmaddal a vágyteli lelket
A monyai üdvnek részesevé tevéd;

Ki bölcsen vezetéd a világi rendet
S építéd, mit Atya és Fiu teremtet,
S kinek szent varása átvonul lolkemen:
Dicsérlek kegyelmes szent-lélek Istenem!

Dicsérlek és kérlek Atya, Fiu, Lélek!
Kik megfoghatatlan vagytok együttlétben;
Melyet csak a buzgó áhítatos lélek
Sejthet az ihletnek magasztos percében, —
Ti legyetek az én lelkeimnek vezéri,
Míg a boldogabb lét végpontját eléri,
És a mit e földön lehet csak sejtennem,
Ott színről láthassam szent-hármas Istenem!
ifj. Fauszt.

Mutatvány Hajóssy Otto „Művelődéstörténet s a művelődés Békésmegyében“ című művéből.*)

II.
A mult század végéfelé megyénkben egy nevezetes művelődési mozzanat adta elő magát, melynek előidézője oly férfiu volt, kit értelmi ereje, tevékenysége s jelleme szilárdsága méltan erre — mondhatni — európai hírvé. E férfiu Tessedik Sámuel szarvasi evangélikus lelkész. Nem lehet célom működésének, jellemének tüzetes ismertetése, mert közzétett tett önéletrajza¹⁵⁾ s egyéb róla megjelent munkálatok különben is feleslegessé teszik ezt; de hallgatni róla és törekvéseiről, annyit tenne, mint egy kiváló szellem nemos

*Felolvasatott a békesmegyei régész- és műv.-tör. társulatának f. évi május 10-én tartott gyűlésében.

¹⁵⁾ Lásd a „Békés“ 1872 évi folyamat. Ez önéletrajz kéziratát Haan L. birtokában van. Németül magyarra fordította Zsilinszky Mihály.

¹⁶⁾ V. ö. Zsilinszky M. Szarvas város tört. 89. sköv.

nagy horderejű tényét, melyhez az ország jelenlegi súlyos viszonyai kedvezőbbre fordultak, az ország jövőjéről emelkedésnek és szabadelvű irányban való fejlődésnek éltető reményét fűzi a haza sorsán aggodó honfikekkel. A pártegyesülés méltán ünneplendő ténye ledöntötte azon válságos helyzetet, mely a haza jobbainak termékeny erejét, s üdvös közrehatást kölcsönösen ellensúlyozó modorra, sőt következményeiben annyira káros tusakban pazarolta el, s míg a nagy fordulat bekövetkezéséhez a legalkotmányosabb fejedelmek ösztöne és főkeltői atyai érzelmei járultak, addig az új kormány férfiai csak fokozták a bizalmat és reményt, melyek a viszonyok üdvös átalakulásához méltán kötetnek. S ha van ok kormányuk iránti illető reményeket táplálni, úgy bizonyára van ok a múltó alkalom arra is, hogy az elére állított férfi kiválóbb megemlékezés tárgya legyen; azon férfi, ki Békésmegye szülőte és neveltje, ki a szabadelvűség annyiszor fenyegetett, de immár magasan lobogó zászlaja alatt küzdött mindenkor őszint odaadással és a kihez őt a fiatalkori barátság soha meg nem szakadt gyöngéd kötelékkel is fűzik.

Békésmegye kebelében — így folytatja az elnöklő főispán — a pártkülönbségek szintén fenállottak, fenállottak ama sajnós következményekkel, melyek a pártviszavonás veszélyeit oly könnyen idézhetik fel; de a hazánai önmegragadás erénye itt is érvényesült, s éppen e nemkényű erény érvényesülése nyújt biztositékot arra, hogy a megyebeli pártok egyesülése a bizalom és őszinteség hamisítlan kifolyása. Öszinte hazánai örömmel üdvözlő tehát a már tényleg vegbement ezen egyesülést, s reményét fejezi ki arra nézve, hogy a pártviszályok megszűnésével a közügyek iránti osztatlan érdeklődés, a megye dolgainak fokozottabb mértékben való méltatása s a közszolgálat érdekei iránti szorosabb kötelezőgérzet lépni előtérbe; úgy lévén meggyőződve, hogy alkotmányos önkormányzati életünk legfőbb biztositékát nem csak az írott törvények, de az öntudatos öntevékenység kifejtése képezi.

E főispáni megnyitó beszéd után felolvastott a m. kir. öszministerium f. évi márczius hó 2-án kelt levele, melyben tudatja, hogy ő felsége elhatározása folytán az ország kormányzatát át vette, s utalva az ez idő szerint hazánkra súlyosodó nehéz viszonyokra, kifejezést ad abbéli reményének, hogy a megye közönsége kellő odaadással teendő meg mindazt, a mi a jelen súlyos viszonyai között tőle méltán elvárható. Erre a közgyűlés következő határozatot hozott: A megye közönsége teljesen osztja s magáéva teszi az elnöklő főispán megnyitó beszédében talált kifejezést nyert érteket, s öszinte hazánai örömmel s egy jobb jövő iránt benső meggyőződéssel vallott reményét fejezi ki a vegbement országos és megyei pártegyesülés korszakot alkotó tényei felett. Öszinte bizalommal viseltetik az új kormány iránt és ezt, valamint annak az orsz. pártegyesülés létrejöttében főtényezőként szerepelt két tagját: b. Wenckheim Béla ministerelnök és Tisza Kálmán belügyminiszer külön levelekben is üdvözlőni határozza. A hazánai örömezés és a jövőbe vetett reménység diadalának e pillanatát egyúttal kedvező alkalmul veszi arra is, hogy a szabadelvűség zászlaja alatt minden időben a meggyőződés

Hasonló nem történt ugyan a boltbeli cikkekkel, de az ember szinte hajlandó ezt annak tulajdonítani, hogy megyénk nagyobb helyein is csak kevés és rozslú felszerelt boltok lehettek; legalább ide mutat a körülmény, hogy a mindennapi használatra szükséges némely cikkekkel is, a megyén kívüli városokból kellett megszerezni; így például a megye által szükségelt gyertya és írószekők 1790-ben, sőt később is Szegeden és Aradon vásároltattak be, mivel itt helyben — ugymond a megye végzése — ilyes eszközök a boltokban nem találhatók, e részben a vármegye némelykor meg is szűkült.

A marhatenyésztésnek ez időben az Erdélyből ide áttelepült örmények adtak némi lendületet. Tanúsítja ezt egyebeken kívül a megye által 1802-ben kiállított bizonyítvány, mely szerint „ezen, a megyében pusztákat árendáló örmények, eleitől fogva nagyot segítettek a kereskedésnek ezen a részen (t. i. a megyében) való lábraállításán és a szarvasmarháknak s nemesebb fajú lovaknak tenyésztésén.“ De az e téren való emelkedés sokféle akadályokkal találkozott; így a lakosság kevés volta, a forgalomba hozott pénz ingadozó becsé, a bel-földi marhák árának a külföldi marhák behajtása által eszközölt erőszakos leszállítása, s végül és különösen a bécsi kereskedő-társulatok által a magyarországi marhák vásárlásában üzött monopólium az emelkedést felettébb megnehezítették. Ezen akadályok teljes tudatával bírtak megyénk rendei is, s nem egyszer irtak fel a kormányhoz azok elhárítása végett. Különösebb figyelmet érdemel e feliratok közül az, mely 1794-ben keletkezett, és a megyének éle leginkább a bécsi kereskedelmi kö-

erős következtetésével s példás kitarásával küzdött azon férfint is az elismerés tárgyát tegye, kinek bücs és tapintatos kormányzata minden időben az öszinte tisztelt és szeretet érzelmeit kellette fel; a megye főispánját, kit ezen öszinte értelemek a mai napon fokozódva vesznek körül.

Az ünneplés s alkalomszerű illető bevezetés után, mint a jelen közgyűlés egyik legfontosabb tárgya: a pénzügyminiszerium azon rendlete vétett tárgyalás alá, mely a fölladó szabályozásáról szóló 1875. évi VII. t. cikk végrehajtásáról szól. Az e részben teendő intézkedések közülösen pedig a megalkotandó járási becsőbizottságok elnökei és tagjainak, a becsőjárásoknak eljárásokról osztása tárgyában teendő javaslatok megterele végett bizottság nevezetvén ki, ezen bizottság utóbb beadott véleménye alapján a három becső járás következőképp osztott fel eljárások szerint. I. A Csaba-nyáki becső járás eljárásait képezik 1. Csaba. 2. Oroshaza. P.-Szenttornya, Szabad-Szenttornya, Bantálva. 3. Csorvás, Szénás, Kigyós. 4. Gyula, Gerla, Póstelek. 5. Kétegyháza, Vári, Doboz. II. Békési járás. 1. Békés. 2. Mező-Berény, Körös-Tarcsa. 3. Szeghalom, Körös-Ladány. 4. F.-Gyarmat. 5. Vésztő. III. Szarvasi járás. 1. Szarvas. 2. Gyoma. 3. Endrőd. 4. Ócsod. 5. Szentandrási és Csabacsüd. A járási bizottságok elnökei és tagjai a következők választottak meg:

- I. Csabai járás.
Elnök: Beliczey István.
1. Csaba. Rendes tagok: Solár Kálmán, Vilim János, ör. Aradi János. Pótagok: Szalay József, Mudrony Soma, Petroszki Pál. 2. Oroshaza P.-Sz.-Tornya, Sz.-Sz.-Tornya és Bantálva R. t. Szekács István, Lázár István, Czikora György, P. t. Horváth József, Hajdu István, Györi Dani István. 3. Csorvás, Szénás és Kigyós. R. t. Dani József, Racz Lipót, Szabó József. Pótag: Wagner János, Stojanovics Gyula, Zalai Mihály. 4. Gyula, Gerla és Póstelek R. t. Thaisz Gyula, Végh József, Jappart Simon. P. t. Gr. Wenckheim Géza, Itj. Sánta János és Seres József. 5. Kétegyháza, Gy.-Vári és Doboz. R. t. Székér Gyula, Passali György és Nagy István, P. t. Farkas Béla, Arató Sándor. Kárnyanszki.

- II. Békési járás.
Elnök: B. Wenckheim László.
1. Békés. R. t. Déry István, Wielandt János, Kocsor Gergely. P. t. Dömény József, Janttyik Mihály, P. Szabó Sándor. 2. Mező-Berény és K.-Tarcsa. R. t. Kolozsi Andras, Róosz Mihály, Itj. Nagy Sándor. P. t. Petrics János, Petneházi Antal, Tóth A. Imre. 3. Szeghalom, K.-Ladány. R. t. Mező Mihály, Tóth Károly, Turi László. P. t. Ambrus Lajos, Racz Imre és L. Nagy Imre. 4. F.-Gyarmat. R. t. Gr. Blankenstein György, Gyáni Andras, Tóth Sigmund. P. t. Gyáni István, M. Nagy Sándor és Lazar István. 5. Vésztő. R. t. Kreuchel Soma, Kis György, Csüllög Sándor. P. t. Pardi János, Nagy Mihály, Jakabfi Ignác.

- III. Szarvasi járás.
Elnök: Tomesanyi Károly.
1. Szarvas. R. t. Kollár János, Baltazar Lajos, Janurik János. P. t. Jantsovics Imre, Baghy Pál, Melis János Mison. 2. Gyoma. R. t. Unger József, Szerető Imre, Biró Peter. P. t. Kruchio Andras, Kato Jozsef, Gecei István. 3. Endrőd

erős emeltt eljárása ellen volt intézve. „Mely szabad országban lehet azt méltó felindulás nélkül csak hadiani is, — ugymond a felirat — hogy egy külső országi társaság a kereskedést tetszése szerint akarja meghatározni? — A szabad kereskedés természetével ellentétes, hogy a vevő szabadon törvényt. Tekintse a kormány, hogy ezen ország szabad és független, hogy a magyarországi érdekekre a kvitt betiltása iszonyu káros. Ne tartasson már tovább ezen szabad ország úgy, mint egy colonia a kereskedésre nézve, és a bécsi kereskedőknek markából vétsen ki.“

A mily elismerésre méltó a hang, az erély, mely e feliraton az ország s közvetve a megye érdekei mellett, az akkori kormányval szemben nyilatkozik, ép oly meglepő, mert kivételes volt az Békésmegye rendinél, k. knél a felsőség iránti feltétlen engedelmesség s alázat, az ország többi megyéi között leginkább otthonos volt. A későbbi időkben azonban meg csak kivételesen sem találunk az erély illető kifejezéseit, s a felsőség iránti szervilisus annyira jellemző vonása volt sok időn keresztül a megye rendinek, hogy önkénytelenül azon kérdés támaszhatott mindenikben: vajjon megérdemli-e egy törvényhatósági autonóm testület díszes és sokat jelentő nevet a megye, avagy nem-e egy tehetetlen s nemesebb fellángolásra keptelen testület ez, mely legfőbb dicsőségét abban találja, ha a felsőség iránti vak hódolatainak lepten-nyomon kifejezést adhat?

(Folytatása következik.)

R. t. Klansz Lázár, Hunya Mihály, Tóth György. P. t. Sz. Timár István, Timár P. Pál, Uhrin Imre. 4. Ócsod. R. t. Vitályos Márton, Kis Pál, D. Kis Mihály. P. t. Vörteny Andras, Hacker Matyas. Pap J. László. 5. Szt.-András és Csabacsüd. R. t. Seab Sándor, Hutiray László, Molnár Andras. P. t. Pintér János, Györi István, Benesik Elek.

A békésmegyei régész- és művelődéstörténelmi egyet választmányi gyűlése.

(Gyula 1875. május 10.)
(M. J. B.) Nem csodáljuk, ha a művelődéstörténelmi egyet felolvasásain minden alkalommal oly nagyszámú és díszes hallgatósággal találkozunk, mert nagytitán nélkül elismerhetjük, hogy oly sokoldalú szellemi haszon, oly nemes időtöltés, és oly kellemes élvezet kínálkozik számunkra ott minden ily alkalommal, melytől magunkat megosztani valódi könnyelműség lenne.

A legutóbbi felolvasásunk tárgyát képező Hajóssy Ottó megyei főjegyző urnak „Művelődés- és művelődéstörténelmi Békésmegyében“ című munkálata.

Valóban sajnálnunk lehet, hogy annak csak egy részletét ismerhettük meg, mert ezen részletből is kitűnik, hogy ezen mű — mely egy felolvasás keretében igaz, hogy hosszas lett volna egy kisse — megyei életünknek oly bő, oly természet és részrehajlatlan ismeretője, a korábbi kevéssé ismert megyei viszonyoknak oly történelmszerűleg okadatolt, s leplezetlen igazságot mondó bírálója, hogy midőn egyrészt a szerzőnek a bő történelmi ismeret, szorgalmas adatgyűjtés és kifogástalan logikával bíró értekezését valódi értékes megyei kincs gyanánt üdvözölhetjük, másrészt öszintén gratulálhatunk az egyetemen, mely tevékenységét, ily művek nyilvánosságra hozatalával képes bemutatni.

Megkísértjük — az értekezés, helyesebben nevezve az érdekes *korrajznak* rövid — és épen azért előre is gyarlónak elismert — kivonatát adni.

A művelődés, és szorosabban a specialis művelődéstörténelmi ismertetése képezte a felolvasásnak csinos bevezetését.

Előadva, hogy Békésmegye történelméhez a 14-ik század előtti időből alig találunk hiteles adatokat, s nálunk még a hagyomány és mondák sem nyújthatnak világosságot, miután ilyenekkel sem bírnak, s röviden érintve a tatár dúlásokat s a másfél századig tartott török uralmat, végre átér az értekezés azon időszakára, melytől művelődéstörténelmünk adatait keltezhettük.

Érdekes volt hallanunk azon — eddig leg-alább ismeretlen — vázlatát a Martinovics-féle zavaroknak, helyesebben a magyar-jakobinismus kísérleteinek, melyeknek szövvényes szálai megyénkbe is eljutottak.

Az értekezés szerint hihetőleg a Bihar-megyében élt és szerepelt, de Békésmegyében is birtokosok, Kazinczy Miklós és Szilágy György hinteggették itt is az új tanokat, melyek oly sokra vesztelt hoztak, jóság- és életvesztéssel bünhődven értők.

Gyula városában az új tanok elfogadói közt (kiket legkevésbé hímnénk) a német város lakosságát találjuk, s a hagyomány valami Glück vendéglő-bérlőt nevez, ki aztán szomorú végre is jutott, — de erről a megye jegyzőkönyvében nem találunk adatokat.

Békésmegye viszonyainak újra alkotó és azt a régítől gyökeresen megváltoztató hatalmát a 18-ik század első felében báró Haruckern János György kezeibe találjuk letéve, ki az akkori Békés-, Csongrád- és Zarándmegyékben fekvő gyulai uradalmat, hű szolgálatai jutalmul III. Károly (e néven VI. római császartól) nyerte.

Nevezetes tényként lehet felhozni — melynek fontos következményei később látszottak csak meg — hogy az új földesur, birtokának eltaglalásakor, a többi birtokosokat, jogienyiknek törvényes okirati bebizonyítására szólította fel, a török-tatár pusztítások alatt azonban ezen okiratok nagyobbrészt elveszvé, eltévedvé, miután a birtokosok jogaikat támogatni nem tudták, Haruckern által birtokaik elfoglaltattak, s így Békésmegye a kisebb birtokosok nagy részét elveszté, kik később az uradalom mindenben feltétlen engedelmességét követelő vágyainak korlátokat vetni lettek volna képesek.

Nem csoda tehát, ha későbbi időben is mindenkor csak az „uraság“ akarata volt az a nap, mely körül forgott az egész vármegye, tisztviselőivel együtt.

Gyula, 1875. május 10.

A szabadelvű párt megalakulása Békésmegyében.

Azon varázshatású államférfini actio hatása alatt, mely a nemzetet merev tétlenségéből telrisztva, a hazafias érzelemre való hivatkozással az országos pártokat a multak kötelékéből feloldotta, s egy szent, közös célra, a haza megmentésére

egyesítette, a békésmegyei pártélet sem maradt érintetlenül.

Átlátta megyénk tulnyomó többsége is azt, hogy a képviselő házban létesült új pártalakulás oly tény, melynek következményei alól kitérni nem lehet, melylyel mindannak, ki nemzeti önállásunk törhetlen híve, ki az ország válságos helyzetében fel tudja fogni, mit követel a hazaszeretett elődázhatlan kötelességül, — ki a haza regeneratiója nagy művének előmozdítását támogatni kész: számolni kell.

Megyénk két pártja, a jobb- és baloldal külön-külön tartott párt-tanácskozmányaiiban az új pártalakulás iránt már határozott, s kimondta, hogy az új hazafias irányú kormányt, programja alapján a haza megmentésére irányult törekvésében támogatni fogja, a szabadelvű párt zászlója alá sorakozik, s e zászló és elvezetés alatt egyesülni kész.

Örömmel regisztráljuk azon tényt, hogy a tegnapi napon, azaz május hó 9-én Békésmegye elmentés politikai irányú pártja a jobb- és baloldal nem csak lényegileg, de anyagilag is egyesült, s mint most már egy tábort képező, a békésmegyei szabadelvű párt elnevezést öltötte magára.

Örömmel regisztráljuk azt is, hogy az egyesülés kérdésének megoldása alkalmával, mindkét pártot elismerésre méltó eszély és tapintat vezérel.

Ezzel ledől a választás, mely a két pártot nem csak a politika terén, de a társadalmin is annyi éveken át oly mereven szétválasztotta.

Alja isten, hogy ezen egyesülés megszilárdulhasson, hogy egyesült erővel, eredménynyel működhessünk a haza és megyénk javára, végre, hogy a zászlónkra irt liberalis eszméket diadalra vezethessük.

A szabadelvű párt gyűlése következőleg folyt le:

Az elnökség tisztében osztolni a volt két párt küldöttségének elnökei együttesen lettek volna hivatva, de minthogy a volt deakpárti küldöttség elnöke, Thaisz Gyula meg nem jelent, az elnöki széket a gyűlés egyhangú kívánatára Nagy Károly foglalta el, ki mellé jegyzőül Moisisovits Lajos választottat meg.

Elnök Nagy Károly előterjesztést tesz a küldöttségek eljárásáról, mely szerint ezek a megszünt pártok által nyert megbízatásukhoz képest a tényleges egyesülés foganatosítása s szervezkedés végett a közös gyűlést a mai napra tüzték ki. Felhívja a gyűlést, hogy az egyesülést foganatosítsa s nyilatkozzék a fölött, akar-e szervezkedni?

Az elnöki előterjesztésre ezután megereadt a szónoklatok egész sora.

Első sorban Kemény Mihály országgyűlési képviselő ur szólalt fel, indítványozván: mondja ki a gyűlés, hogy mint békésmegyei szabadelvű párt ezennel megalakul, mint ilyen szervezkedik, a kormány iránt bizalommal van, s azt f. évi márczius hó 3-án kiejtett programja érvényesítésében támogatni fogja.

Bemutat szölv egyúttal egy alapszabálytervezetet is.

Utána szóló, Beliczey István ur tovább megy, mert midőn ez alkalommal bizalmat szavaz a kormányval, felhívja a gyűlést, hogy megalakulása alkalmával egyszersmind határozzon a fölött is, mitéle alapot választ, mely áton kíván tovább haladni? — Szölv, midőn elvtársával együtt — habár elvei fentartásával — a közöszgyi alapra lépett, megköveteli azt, hogy a közöszgyi törvényben foglaltak betűszintre hajtassanak végre.

Bék István, Hajóssy Ottó, Zsilinszky Mihály, Beliczey Rezső, Eördögh Lajos, Jancsovics Pál alispán, Gondócs Benedek, Végh József, Szerető Imre, Racz Lipót urak felszólalásai után Kemény Mihály indítványa elfogadottat s a határozat akként ki is mondatott.

A most már megalakult szabadelvű párt a szervezkedés kérdését vette tárgyalás alá.

Szervezkedő gyűlést Csabán f. hó 26-án d. u. 3 órára tüzte ki, s egyszersmind az alapszabályok kidolgozására Nagy Károly elnökle mellett, Beliczey István, Zsilinszky Mihály, Hajóssy Ottó, Jancsovics Pál, Félix Akos és Ladics György urakat bizta meg.

Ezzel az elnök a gyűlést lelkes éljenzés mellett berekesztette.

A lefolyt értekezet hangulata bebizonyította különben azt, hogy jöllehet a békésmegyei szabadelvű párt a kormányt kitűzött programja érvényesítése, de különösen a nemzeti érdekek erélyes védelme tekintetében tanúsított magatartásáért, valamint a jelenben, ugy a jövőre nézve is bizalommal támogatja: „mameluk“ és „vakulj magyar“ politikát üzni nem akar és nem fog, — Megköveteli, hogy a meghozott törvények végrehajtassanak, elvárja, hogy a kormányi ígéretek testet is nyerjenek.

Közi: Moisisovics Lajos, a szab. párt id. jegyzője.

Felhívás a békésmegyei szabadelvű párthoz!

A megyei volt jobb és balpárt — külön-külön tartott értekezleteik határozatához képest — a Gyulán f. hó 9-én tartott közös gyűlésben mint *szabadelvű párt* ténylegesen egyesülvén, az alapszabályok megállapítása, egy szervezkedés keresztül vitele czéljából tartandó gyűlést *f. hó 26. d. u. 3. órára Csabán a kaszinó helyiségében* tűzte ki.

Felhívatnak ennél fogva a megyei szabadelvű párthoz tartozó elvtársak, hogy ezen szervezkedő gyűlésen mentül számosabban megjelenni sziveskedjenek.

Gyulán, 1875. május 15.

Nagy Károly,
ideiglenes elnök.

Moisiovcics Lajos,
ideiglenes jegyző.

Felhívás.

A f. évi május hó 8-ára összehívott beszabai szabadelvű párt alakuló közgyűlése a közbenjött akadályok miatt meg nem tartatván: ennek újabb határidejéül f. évi május hó 25-ének d. u. 4 órája Csaba város közházához tűzték ki; melyre Csaba városa minden polgára pártkülömbőség nélkül ezennel meghívatik.

Kelt B.-Csabán 1875. május 12.

Szucsó Béla
jegyző.

Omaszta Szilárd
elnök.

Felhívás Csaba városa földbirtokosaihoz!

Addig is míg a katasteri munkálat az országos törvény értelmében az arra rendelt közegek által fogantatba vétetik, mindazon földbirtokok, amelyek a kataster eredeti felvétele óta, mivelési ág és térfogat tekintetében megváltoztak, a községi bizottság által, még a folyó évben az illető osztályba sorozandók. — Így például: kinek a földje adó alá rétek, kaszálóknak, legelőnek vagy szőlőnek lenne felvéve, holott a valóságban szántóföldnek használták, és megfordítva, ha az eredetileg szántóföldnek vagy szőlőnek felvett terület másnemű művelés alá vétetett volna, e változások az illető tulajdonos által májól számított négy hét alatt a községhezánál bejelentendők.

E czélból az eddigi adómunkálatok a községhezánál közszemlére vannak kitéve, hogy azokból a földek eddigi művelési ágáról mindenki tudomást szerezheszen.

Végre a hol a birtokos változott volna, és ez az adófizetés tekintetéből a nyilvántartásba nem lenne keresztül vezetve, a helyes megadózatás czéljából ez is a kitűzött idő alatt bejelentendő.

Kelt B.-Csabán, 1875. május 14.

A csabai előjáróság.

Ujdonságok.

A békésmegyei két nagy politikai pártnak szabadelvű párttá lett egyesülése május 9-én délután a városközségi nagytérben csakugyan megtörtént. Nem mondhatnánk hogy valami sokan vettek részt a gyűlésen, s nem bizonyos hogy a gyulai (szintén nem igen „országos”) vásár, mely ugyan ekkor volt, valjón a gyűlés elonye- vagy hátrányára szolgált-e? — A lelkesület s melegebb érdeklődés sem emelhetjük ki valami nagyon, miután az sem volt tapasztalható, — s mint a fővárosi sajtó kiemelte abban az időben Pestben, ugy valóságára észre lehetett venni itt is valami megmagyarázhatatlan tartózkodást, feszélyezettséget, hogy úgy mondjunk, elégtelenség jeleit az arcokon. — De hát végre is az egyesülés megtörtént, — a pártok kiválóbb férfiai közül többen beszéltek, fejtegetve az új álláspontot, s végül a kormányznak bizalom szavaztatott. A végleges pártalakulás, tisztviselők választása stb. czéljából Csabán, május hó 26-án ismét nagy gyűlés fog tartatni.

A békésmegyei takarékpénztár a múlt hétfőn szintén közgyűlést tartá, melyen Göndöcs Benedek apát ur elnökölt; a szokásos előterjesztések mellett határozatilag kimondott, hogy az orosházi fiók-takarékpenztár még egy évig tartatik, s ha akkor sem tüntet fel nagyobb üzleti és forgalmi eredményt: az esetben végleg be fog szüntetett. Mint biztosan értesültünk, báró Wenckheim László ur az elnökségről már két ízben is leköszönt, — azután meg a takarékpénztár a Thezaurus-féle háznak eddig eladatlanul maradt $\frac{1}{3}$ -ad részét is megvette, s így már az egész épületnek birtokában van, — s csodálkozunk, hogy e két lényeges tárgy a közgyűlésen egy szóval sem érintett.

A gyulai nagytemplom keresztjét és gombját „pünkösdi másodnapján délután fogják feltenni, ha szél vagy eső idő nem lesz.

A Szegény apácák még nincsenek is Gyulán, s már is folytonos discussiók tárgyát képezik. A „Békésmegyei Közlöny” sehogyan akarja megérteni, hogy miként jöhetnek Gráczból magyarul tökéletesen jól beszélő apácák? — Hát ez pedig nem épen valami hihetetlen csoda dolog, hanem egyszerű megfejtését abban bírja, hogy

ebben a szerzetben vannak született magyar, francia, olasz és egyáltalán majd minden nemzetiségű apáca-növendékek, s a megyei árvaházba ilyen magyar születésű apácák fognak alkalmaztatni; nagyon kár volt tehát azt a szellemű(?) megjegyzést koczkatatni, hogy talán a Gráczban élő nyugalmazott osztrák katonai tisztoktól tanulnak meg magyarul, mert bármily szép is az a hazafias buzgalom, és nemzeti szellemű féltékenység, hanem lehet annak kifejezést adni más hangon is.

A gyulai múlt heti országos vásárral bátran vetekehetett volna egy jó öszi heti-piac, oly jelentéktelen volt. „Nincs is jó vásár, ha „komédia” nincs!” — hallottuk egy pár szürösatyafőtől mondani, de nem annyira a komédia, mint a pénzhiány ennek oka, ugy-e bátyám uraim?

A megyei néphész-egylet évkönyve már elhagyta a sajtót, s közelebről minden egyleti tag díjtalanul fogja megkapni. — Mind beltartalmát, mind külkiállítását tekintve, egyiránt kitűnő könyv.

Nemrég említtük, hogy a gyulai kör (ismertebb nevén az uri kaszinó) a Reinhardt-féle házból, a volt deákör helyiségébe költözik, a mi most már meg is történt. Nem valami vérmes reményeket kötének akkor e helyváltoztatáshoz, most azonban kénytelenek vagyunk határozottan azt állítani, hogy a kör mostani helyisége a réginél sokkal kényelmesebb, tetszetősebb és kedvesebb. Csak hogy az is igaz, hogy mindoz Tóth László, a kör derek fiatal vendéglősenek köszönhető, ki sem költözött, sem fáradságot nem kímélt, mindenben arra törekedve, hogy vendégeinek egyáltalán semmi kivánni valója ne maradjon. Nem csoda aztán, ha így a kör tagjainak teljes meglepődését bírja.

A szarvasi főgymnásiumi tanuló ifjúság már szétküldözte meghívóit a f. é. máj 21-kén tartandó májusi mulatságra, felhíván egyuttal a hölgyeket, hogy minél egyszerűbb tolettben jelenjenek meg. Reméljük, hogy úgy lesz, mert a szarvasi majálisok eddig is nem annyira a fény és pompa, mint inkább természetesen egyszerűség és páratlan kedélyesség által tüntek ki.

Tomsányi József, köztisztviselő és szeretőben álló főispánunk a förendek szabadelvű pártjának elnökéül van kijelölve.

Egy gyulai fráter nagy feltűnést okozott a múlt héten Budapesten azon liberalitása által, hogy bohóc-boldogtalant megvendéglölt és még a virág-árus leányok bokrétaút is öt forintjával fizette. Ittas állapotban elfogták, s végre kiszült, hogy öt Nagy Ferencnek hívják és hogy lopott pénzzel gazdálkodott oly bőven.

Mérgezés. Egy Kakuk Dorottya nevű csabai parasztleány szerencsétlenül mérgezte meg magát, de a gyors orvosi segítség következtében remény van életben maradásához. A szerencsétlen tett valódi okát még nem tudni, amennyiben nem valószínű, hogy a mint ő mondja — gazdaságyával való összeveszés vitte volna az öngyilkossági gondolatra.

Hamza S. a jóhírben álló csabai „Fiume” vendéglőse mindent elkövet, hogy a nyári ivad alatt minél kellemesebb tegye helyiséget. Az udvaron egy esinosan bekerített, leanderekkel és más virágokkal díszített külön helyet rendezett be a mulatók kényelmére. Ugy halljuk, hogy jó zenéről is gondoskodva van.

Az endrői hez be van fejezve. A megye által kiküldött bizottság jelentése szerint a régi bírák ellen beadott 12 vádpont között egyetlenegy sem volt igaz. ennek következtelen a megye megrovását fejezte ki azokra, kik a népet alaptalan koholmányokkal felizgatták. A becsületökben megsértettek tudni fogják, hol kell elégtételt követelniük.

A csabai indóháznál a restauratio helyisége gyorsan épül, s ekként remélhetjük, hogy az első és második osztályú várótermekben eddig tapasztalt tolakodás nem sokára meg fog szűnni.

A füzös-gyarmati derék előjárók egy szepen vágott darab kottás földet szállítottak a békésmegyei régész- és művelődés-történelmi társulat tárlatába.

Az orosházi tüzoltók f. h. 8-kán léptek fel először tényleg a tüzoltásnál hol sajnosan kellett tapasztalniok, miszerint a nép meglehetősen ellenszenvel viseltetik irántok — pedig inkább hálás elismerést érdemelnének önzetlen fáradaimáikért.

A csabai gőz- és kádfürdő hetenkint háromszor, u. m.: vasárnap, kedden, és csütörtökön a közönség rendelkezésére áll. A „Szechenyi” liget derek vendéglőse, Bazsali János, gondoskodott arról is, hogy friss ételtal mellett vidámító zene is legyen naponta.

A b.-csabai „önkéntes tüzoltó egylet” f. hó 17-én d. u. 4 órakor, a városközségi köztermében alakuló közgyűlést tart.

Az orosházi első általános ipartársulat következő felirattal járult a minister urhoz: Nagyméltóságú báró és földművelés, ipar- és kereskedelmi minister ur! Kegyes urunk! Az orosházi első általános ipartársulatnak ezen egylet erősbitése s szilárdítása; a hanyatlásnak indult kézmű-

ipar virágzóbbá tétele, s más belreformkérdések vitatása körül f. év május 6-án Orosházán tartott közgyűléséről felvett jegyzőkönyv mellékleti kivonatából az egyleti közéletben elfordult lendületről, de kiválóan arról is méltóztatik megjegyezni nagyméltóságodnak, hogy az egylet nagyméltóságodat lelkes közfelkiáltással legfőbb védőurál megválasztani bátorodott. Legmélyebb alázattal alulirtaknak jutott a kiváló szerencse, az ipartársulat ezen lelketemelő magasatos tényét — nagyméltóságodnak mely hódolattal külön is becses tudomására hozni, s bizalomteljesen felkérni nagyméltóságodat, hogy az igaz koblek ezen feltörő hő óhaját szívesen elfogadni, s szerény egyletünket felettébb kitüntetett védurosága alatt is drága hajlamaiba örökre kegyesen megtartani méltóztassék. A kik egyébiránt bizalomteljes mély hódolattal maradtunk Orosházán, 1875. május 6-án tartott első általános ipartársulati közgyűlésünkből nagyméltóságodnak készköteles szolgálai: Eördögh Lajos, szolgabíró s védelnök. Ifj. Oszadszky Mihály, társulati jegyző.

(k) A békési gym. tanuló ifjúság majlisa a „Kozma kert” helyiségében f. hó 22-én fog megtartatni a b.-csabai zenekar közreműködése mellett.

(k) F. hó 6-án reggel virradóra Greif J. pinzebelöltjait ismeretlen tettesek feltörvén, abból 8 mázsa szalonát, egy kis hordó bort, s több apróbb, leginkább élelmi szereket tolvajoltak el. A tettesek nyomozása eddigelé a legkisebb eredményre sem vezeték.

Kert-megnyitás! Gyulán a „Magyar király”-hoz címzett szálloda kerthelyisége vasárnap, f. évi május hó 16-án délután 6 órakor a Jirza karmester vezetésé alatt gyulai német ifjúságnak fuvó hangszerekkel, és Holländer Zsiga vezetésé alatt Rácz Jancsi-féle első zenekarnak felváltott játéka mellett fog megnyitni. — Kitűnő étkes-italokról kellőleg gondoskodva leend. — A t. cz. közönség látogatását kéri Herodek Lipót szálloda tulajdonos.

Vegyes hírek a hazából és a nagyvilágból.

Az orosz császár most Berlinben mulat, hol nagy ünnepélyességek rendezetnek tiszteletére.

Az angol éjszakai sarkcsapdító május 29-én fog indulni kalandos útjára. A hajókat sok kíváncsi ember bámulja naponta, és a leendő uti hősök tiszteletére több társulat rendez búcsu-ünnepségeket.

A magyar király utazása Dalmátiában rokonszenves fogadtatásra talált.

A szegedi országos nemzetgazdasági congressus tanácskozásaiában az ország különböző vidékei, u. m. Budapest, Kecskemét, Esztergom, Eger, N.-Körös, Gyöngyös, Miskolc, Szombathely, Brassó, Váshely, Duna-Vecse, Zenta, Kaposvár stb. voltak képviselve. Megyénkből csak Gyula, Szarvas és Orosháza vettek részt. A nagyérdemű tanácskozmány eredményeit most, megyei érdekű tárgyaink halmaza miatt, kénytelenek vagyunk mellőzni; de alkalmilag vissza fogunk térni rájuk.

Hasonló nagyonfontosságú tanácskozmány volt Budapesten a házi ipar érdekében, melynek jelentőségét még most is csak kevesen akarják elismerni hazánkban. Pedig ez is életkérdés minálunk. Mihelyt terünk lesz, bővebben is hozzá fogunk szólni.

Jegyzéke a b. gyulai kir. törvényszéknel 1875. május 18. s következő napján eladandó bünyefenyítő ügyeké. Eladó: Noga 11. Május 18. 2885. Truda János súlyos testi sertes. 2966. Pipis Jánosé szül. Roszkos Ilona súlyos testi sertes. 2988. Vasas Andras és két tarta tolvajság. 2863. Biró Andras és 4 tarta tolvajság. Május 19. 2835. Seyer György és 3 tarta okirat hamisítás és hamis eskü által elkövetett csalás. 3094. Székely László súlyos testi sertes. 3030. Fehér László és 3 tarta tilos karttyajatek. 3044. Csapó Pál és 2 tarta tolvajság. Május 20. 3071. Janics György és tarta hivatalos hatalommal visszaelés. 3072. T. Veres János ragalmazás. 3075. Frey Ádám és 8 tarta kozbiton-sági fegyveres közegek erőszakos megtámadása és tetteleg bantalmazása által elkövetett nyilvános erőszakoskodás és közönség háborítás. Május 21. 908. Stojkovic Valentin csalás és sikkasztás. 794. Meszaros Antal, Vas István rablás és tolvajság. 1026. Bartos György és 5 tarta rablás. Május 24. 3077. Szigeti Mihály tolvajlás 3078. Kohn Elias és 2 tarta tolvajlás és abbani büntetésülés. 3081. Matosek Roza tolvajlás. 3083. Versitz Béla tolvajlás. 1054. Belenta Andras tolvajság. 962. Szeklenka Dániel sikkasztás.

Irodalom és művészet.

A Divat-Nefelejts 10-ik száma következő érdekes tartalommal jelent meg: Elégtétel, vers Darmay Viktortól; A boldogság útja, beszély G. Büttner Juliától; Négyheti szabadság, Malpone beszélye; Tárca: Képzőművészeti tárca, Plún Józeftől; Május 1. Bulyovszky Gyulától; Országvilág; Május 1. a Margitszigeten; Az athletikai viadal; Irodalom, zene és művészet; Mi újság; Divatkép magyarzata; Egyletek és intézetek; Szótálynak; Bizománytár. A borítékon: Hírek a nagyvilágból és vidékről; Vegyesek. Melléklet. I. Egy iv divatkép 69 ábrával; II. Szabás iv; III. Színezett divatkép.

A Divat-Nefelejts megjelen minden vasárnap

válogatott szépirodalmi részzel és gazdag melléklettel. Előfizetéseket elfogad vidéken minden postahivatal, Budapesten a kiadóhivatal, Sebestyén tér 1. — Félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt. April elejétől még kaphatok teljes számu példányok.

Az „Apollo” című zeneműfolyóirat negyedik kötete legújabb megjelent ötödik számának tartalma: 1) Giroflé-Girofla négyes, Lecocq K. után szerző Hölzl Lőrincz. 2) Sirdal, Beethoven Lajos Fidelio című dalművéből. 3) Három halgató magyar Lavottától, zongorárára alkalmazta Wachtel Aurel. 4) A svéd csalagányok műsorából: I. Brudfárdeni Hardanger (nászmenet Hardangerben). II. Sjung! Sjung! (danolj! danolj!) zongorára átírta Söderström H. 5) Nem sírok én és nem panaszkodom, dal, szöveg Petőfi-től zenéje Ögyektől. — A borítékon: A zenetörténelme Kapi Gyulától. — Kritikai szemle. — Vegyes. — Zeneműjegyzék. — Előfizetési ár egész évre (mintegy 100 válogatott zeneműre) 6 frt., félévre 3 frt. A jelen szám 1 frt-ért külön is megszereshető. Az előfizetés vidéken legzélszerűbben a postahivataloknál postautalványozás útján eszközölhető, Budán az „Apollo” kiadóhivatalában iskola-intéza 681. sz. a. Minden eddig megjelent szám és kötet folyton kapható.

Tiborszky és Parsch zeneműkereskedésében Budapesten utjonnan megjelentek:

„Blaháné legkedveltebb dalai” 1. Háromszéki leányokból: Maros vize folyik csendesen. 2. A Falu rosszából: Fogadásom tiltja szeretni. . . Énekhangra zongora kísérettel (vagy zongorára magán) alkalmazta Erkel Gyula. Ára 80 kr.

Gazdaszat ipar és kereskedelem.

Az „Anker” 1875-ik év márczius havi üzletkimutatása. — E hóban a társulatnál benyújtott összes 428 bevallás 983,755 frt biztosítandó összeggel, és pedig: 299 bevallás 681,091 frttal halálesetre, és 129 bevallás 302,664 frttal élete-setre.

Kiállítva lón 287 kötvény 581,038 frttal halálesetre, és 129 kötvény 264,476 frttal életesetre: összesen tehát 416 kötvény 845,514 frttal.

A havi bevétel volt 109,637 frt haláleseti díj, és 104,616 frt betételekben, összesen: 214,254 frt.

Ez évben benyújtott 1333 bevallás, 3,817,823 frttal, és kiállítatott 1235 kötvény: 3,183,595 frttal; ugyan ezen időben bevétetett 755,971 frt; — haláleseteket pedig kiifiztetett: 138,733 frt.

A társaság működése kezdetétől fogva haláleseteket kiifizetett 6,100,318 frt, és 1871—4-ik túlélési társulás (Associatio) eredménye 3,690,774 frt volt.

A b. csabai takarékpénztár 1875 évi aprilis havi forgalma.

Bevétel.

Maradvány márczius hó végével . . .	1056.60
Bankváltó	89043.—
Takarékbetét	21502.40
Zalogkölesön	11926.—
Kölcsönszám	72110.—
Folyószámla	4000.—
Kamatok	4052.23
Üzletköltség	329.46
Váltódíj	10.54
Könyvdíj	3.25
Bélyeg	15.60
Tartalékalap	3.—
Összesen	204052.08

Kiadás:

Bankváltó	106714.—
Takarékbetét	15079.25
Zalogkölesön	14725.—
Kölcsönszám	55848.16
Folyószámla	4000.—
Vegyes	3.—
Házbér	300.—
Adó	209.16
Tisztifizetés	324.99
Bélyeg	39.60
Osztalék 1874 évi	90.—
Osztalék 1874 évi	650.—
Kamatok	1409.32
Üzletköltség	17.—
Maradvány	4643.60
Összesen	204052.08

B.-Csabán 1875 april 30-án

Bartel Ödön

Szerkesztői üzenetek.

— Erzsébetfalva. R. P. Beecs küldeményét tárgyhalmaz miatt a jövő száma kellett hagynunk. Köszönet érte!

— „Fereg a dob” és — „dall” című költemények nem ütök meg a mértéket. Az egyikben még nyelvtani hibá is előfordul, pl.: „Nyissál!” ajtó edes anyam!

Budapest T. Z. Szives ajánlatát köszönettel fogadjuk. Az első levelet is csak azért vagyunk kénytelenek mellőzni, mivel most éppen sok elhalasztatlan megyei közérdekű közlemény torlódott össze.

HIRDETÉSEK.

Dr. Hoffmann orv. fehér növény mellszörpe

Arak:

üveg 2 ft. o. é.
üveg 1 ft. o. é.
üveg 50 kr. o. é.

Dr. Hoffmann orvos

Arak:

üveg 2 ft. o. é.
üveg 1 ft. o. é.
üveg 50 kr. o. é.

Fehér növény mellszörpe

a gyógyászat terén kitűnő tekintélyek által ajánlva s a legmegtisztelőbb bizony. által kit. szerül elismerve a nyelő és lélegző műszerek minden hurutos bajában, minők rekedtség, köhögés, nyákfájdalom, mellbajok, mell-benyálkásodás, nehéz lélegzés, mellgöres, nyákcsődülés, a mennyiben e szörp nem csak csilapítólág ingertompítólág hat, hanem a nyákot is feloldja és a köpést előmozdítja, azért

gyomorbetegségek ellen

mint emésztésihiány, savképződés, és az abból származó gyomorhív, gyomorelnyálkásodás gyomorgyengéség

bélcső-bajok ellen

mint bélyák, hasmenés, vérhas, oélgöres, melyek a beltájbőr fokozott ingerlékenységű bajából származnak

vese-, hólyaghurut és nehéz vizelet ellen. (55) 6-6

Kapható Gyulán Grabner Pál vas- és fűszerkereskedésében.

Ugyanott egy kellő képzettségű tanonc is felvétetik.

Kapható Gyulán Grabner Pál vas- és fűszerkereskedésében.

A tisztelt hölgyvilágnak tudomásul!!

Nemcsak Budapesten és Bécsben!!!

de a mi disz, norimbergi és rövidarú raktárunkban, s hölgydivatüzletünkben is ajánlunk nagy választékban a legújabb és legfinomabb selyem bársony, atlasz és sima ripsz szalagokat:

közép szélességben 2 rőf . . . . . 27 kr.
egész szélességben 1 rőf . . . . . 27 kr.

Ugyiszintén ajánljuk nagy választékunkat

napernyőkben, melyeket tetemesen leszállított árakban teljesen végeladunk. — Teljes tisztelettel
Silberstein testvérek.

BÉRBEADANDÓ!!

A főutcán a városlázával szemben; a Czégényi-féle házban egy **téres bolt:** mellékszobával azonnali eltolgálás mellett haszonbérbe adó. — Közelebbi értesítés nyerhető

Silberstein testvéreknél
B.-GYULÁN.

(70) 1-3

Hegyváry Károly bádogos,

lakik Gyulán, városház utca, Jugovics-féle házban,

ajánlja magát mindenemű bádogos munkáknak gyors, pontos és jutányosan eszközrendő elkészítésére, különösen vállal: esüingő- és eső-esatornákat, fedélzeteket, fürdő és ülő kádakat, zuhanyokat, stb. — apróbb házi bádog eszközök, fent kitett üzletében készen és a legjutányosabb áron kaphatók.

Vidékre írásbeli megrendeléseket gyorsan teljesít.

(63) 3-3

Minden épület-munkáért 3 évi jótállást vállal.

Első magyar

gyapjmosó s bizományi részvény-társulat

BUDAPESTEN.

Hetedik üzletünk megnyitása alkalmával, mely időszak alatt a gyárszerűleg mosott gyapjuk kelendősége, Németországban létező számos gyapjmosóadák felállítására által megkönnyítettett, felhívjuk a t. cz. gyapjtermelőket és kereskedőket, hogy gyapjukat gyárszerű mosás és bizományi eladás végett nekünk átadják.

Gyárunk évenkénti 150,000 mázsa gyapju mosására van berendezve, ennél fogva azon helyzetben vagyunk, hogy a hozzánk beérkező gyapjmenyiséget a leg-erősebb időnyben is 3-4 hét alatt megmosathatjuk.

Mi nemcsak a nálunk mosott, hanem az usztatott gyapjuk bizományi eladását is a legjobb áron eszközöljük.

A hozzánk beküldött gyapju elszállításáról gyárunkba a pályaudvarról vagy hajóállomásokról mi gondoskodunk, azokat raktározunk és kívánatra az érték kétharmadáig olesó kamat mellett előlegeket adunk.

Arjegyzék: mosásdíj izzgyapjuért (Schweisswolle) 3 frt, tímárgyapjuért (Gerberwolle) 3 frt 50 kr, hátgyapjuért (Rückenwolle) 4 frt 25 kr mázsánként. Raktárdíj naponként egy teljes mázsáért fél krajczár, csak már mosott gyapjuért számítatik. Eladási üzerdíj 1 százalék, esetleg ugynek használatánál fél százalék alkuszdíj is.

Részletesebb programokat kívánatra bérmentve küldünk.

(64) 3-3

AZ IGAZGATÓSÁG.

Hirdetmény.

Mint legrégibb épületfa-kereskedő Szarvason van szerencsém ezennel közhírré tenni, hogy most mult ősszel sokkal olesóbban jó vastag mármárosi fenyőket bevásároltam, így képes vagyok mindenféle épületre való fenyőfa anyagokat sokkal olesóbb áron kiszolgáltatni, ezenkívül kapható nálam — mindenkor — nagy mennyiségben igen jó 18 hüvely hosszú zsendely készen, — léczek, mindenféle hosszaságra és szélességre, — fenyőfa deszkákat, szinte legolesóbb árakban adom. **Faraktáram** létezik selyem utcában, özeveg Litauskine háznál és tulajdon házámmal is a volt Leeb tisztartó-féle háznál.

Egyszermind van szerencsém a tisztelt közönségnek alázatosan jelenten, hogy tulajdon házámmal, vagyis volt Leeb-féle háznál mindenkor legolesóbb árakban kaphatók igen jó hegyi új- és ó-asztali borok, akó és itezo számra, — ezenkívül kapható még mindenféle szeszes ital, u. m.: élet- és törkö palinka, igen jó féle szilvrium, min lentéle édes szeszes ital, u. m.: legfinomabb rum, Lengyelországi rosztopesin, magyar keserü, és sokféle legfinomabb liqueur.

Só és legfinomabb tiszta disznó zsir mindenkor házámmal kapható, kisebb és nagyobb mennyiségben — illó olesó árakban. (29) 1-4

WEISS J.

fakereskedő és italméresi jog haszonbérlo
SZARVASON.

„Dohányzóknak.“

Legjobb minőségű

selmeczi pipákra

rendelményeket elfogad, melyeket gyorsan és pontosan posta útjánvél mellett teljesít

Hornyacsek István,

Selmeczen, Marschalkó-féle ház.

(61) 3-3

Fürdő bérbeadás.

A b.-gyulai izr. hitközség tulajdonát képező vásártéri házában levő f ü r d ő h á z, melyben 4 szoba 5 káddal és egy tütkör-fürdő, továbbá ez épületben több lakások, melyek vendéglőül is használhatók, — minden órában haszonbérbe kiadható.

Értekezhetni alólírott hitközségi elnökkel.

Gyulán, ápril 30. 1875. (65) 3-3

Léderer Lajos.

Ház eladás.

SZÜCS JÁNOSNAK 667. sz. a. vásártéri háza a kisvároson Gyulán, mely 2 szoba, konyha, 2 kamara, istálló, faszin és sertés akolból áll — haszonbérbe kiadó, vagy örök áron eladó. — A ház vásári alkalommal igen jövedelmező.

Értekezhetni **Fikker Ferenczel** Gyulán 550. sz. a. (62) 3-3

Hirdetmény.

Alólírott gőz- és mindenféle gazdasági gépek javítására vállalkozván, a t. cz. gazdaközönség kegyes figyelmébe ajánlom a B.-Csabán a távirtda utcában, az ó hitű templom átellenében 425-ik szám alatt lévő házban felállított gépészeti műhelyemet.

Prucha Vince,

okleveles gépész.

(67) 2-3

OLCSÓ GÉP!

Özv. REINER SIMONNÉ asszonynál B.-Csabán egy jó karban levő, 8 ló-erejű gőzgép, cséplővel együtt, 1600 frtért kapható!

(72) 1-3

Ménló eladás.

Méltóságos gr. Wenckheim Károly ur esorvási gazdaságában két fiatal esődör (muraközi faj) eladó és mindenkor ugyanott megtekinthető. (69) 2-3

Árverési hirdetmény.

Néhai Meyer Ignác hagyatékához tartozó — régi posta utcában — 1029. sz. a. lévő ház, ökör járás dülöben lévő zsellér föld és két darab csikoséri szőlő f. évi május hó 17-én d. u. 3 órakor az említett háznál fog elárvereztetni. A feltételek ugyanott az örökösöknél megtekinthetők. (66) 2-2

A „Fekete sashoz“ címzett vendégfogadómban B.-Gyulán, a legolesóbb áron szoba kapható; egy szoba ára 60 kr, a t. utazóknak ajánlom figyelmükbe. Ezenkívül jó izü ételeket és italokat pontosan kiszolgálók.

(73) 1-3

Molnár János, fogadós.

GUBICZ LÁSZLÓ

gazdasági gépgyárban Budapesten,

Lipót-utca 41. szám,

szóro- és szelelő-rosták

jutányos áron kaphatók, úgyszinté kitüntetésben részesült, jó hírnevben álló

Gubicz-ekék, fa- és vasramás porhanyítók

(extirpator) kapáló és halmozó ekék készletben található.

Arjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

